

Boeren en WEN samen verder met plannen collectieve mestvergisting

Verslag avond met boeren over mestvergisting dd. 13 november 2019

Aanwezig: 14 melkveehouderijbedrijven met 19 personen, 5 vertegenwoordigers van Ministerie EZK, Provincie Friesland en Gemeente Opsterland, leden van buurtvereniging Klein Groningen, de projectleider en WEN teamleden.

Het werd een geanimeerde avond met de boeren, die belangstelling hebben voor gezamenlijke mestvergisting. Bij zijn welkomstwoord stond voorzitter Pieter de Kroon stil bij de route die tot nu toe is afgelegd. De laatste vier maanden is veel tijd en energie gestoken om het ondernemingsplan verder te ontwikkelen. Ook is er aandacht geweest voor vragen van omwonenden en na deze avond zal dit gesprek worden voortgezet. Ook al omdat recent bleek, dat, ondanks alle inspanningen van WEN, niet iedereen zich gehoord voelt.

De avond werd verdeeld in een zakelijk (1) en inhoudelijk deel (2 t/m 6).

1. Kan het wel? Wat levert het op?

Cor Kamminga, directeur KNN - het bureau dat in opdracht van het ministerie onderzoek heeft gedaan naar de businesscase - presenteerde de conclusie. Maar eerst merkte hij op dat het Wijnjewoudster concept illustreert hoe deze mienskip de energie uitdagingen samen oppakt. Het initiatief is uniek omdat het gaat om collectief, centraal en monovergisting. En waarbij veehouders met minder dan 180 koeien toch via mestvergisting kunnen bijdragen aan een schone warmtevoorziening voor de gemeenschap. Het model is een gesloten kringloop met een hoofd- en een navergister (incl. hygiëniseren).

Bij het opstellen van het ondernemingsplan zijn de volgende uitgangspunten gehanteerd:

- Boeren: geen echt risico en geen investeringen.
 - Het 'uitlenen' van mest levert de boer 1 euro per kuub op.
 - Groengas opbrengst 850.000 kuub bij levering 57.500 kuub mest per jaar. Is voldoende voor toekomstige warmtevraag Wijnjewoude.
-
- De investering bedraagt 3.000.000 euro.
 - De jaarlijkse kosten ad € 750.000 bestaan uit: grondstof (mest), transport, energie, arbeid en onderhoud, inclusief rente en aflossing.
 - De jaarlijkse opbrengst wordt begroot op 650.000 euro bij levering van mest van gemiddeld 15 dagen oud (2 x per maand). Hoe verser de mest hoe hoger het rendement
 - De jaarlijkse kosten kunnen worden gedekt door de opbrengsten als het project in aanmerking komt voor een SDE+* en Proeftuin* subsidie van de overheid.
 - *SDE+ (de criteria moeten nog aangepast worden voor een collectief van kleine veehouderijen). Er is gerekend met de laagste subsidie.
 - *Proeftuin aardgasvrije wijken. De gemeente heeft toegezegd deze subsidie (1.500.000 euro) voor Wijnjewoude aan te willen vragen.

Als beide subsidies worden verkregen, kan het hele dorp van groen gas worden voorzien, met een financiële plus voor dorp en boer. Zie hier *Presentatie Cor Kamminga*.

De inhoudelijke thema's

Na de pauze belichtte projectleider Harm de Kroon, de inhoudelijke thema's, waarnaar de projectgroep de afgelopen 4 maanden uitgebreid onderzoek heeft gedaan.

2. Transport

De betrokken boeren hebben hun bedrijf binnen 2,5 km van het Energiepark (voormalige rwzi) vanwege het aanvankelijke voornemen om de mest via sleepslangen te transporten. Nader onderzoek leert dat dat niet realistisch is, zeker niet voor alle bedrijven. Het verpompen kost veel brandstof en de slangen moeten langs openbare wegen en over land van meerdere eigenaren. Ook het op- en afrollen vormt een probleem. Conclusie de mest zal met vrachtauto's getransporteerd moeten worden. Het gaat dan om vijf vrachtwagens met mest heen en dezelfde dag met digestaat terug. Een voordeel van vrachtauto's is dat ook mest van bedrijven op iets grotere afstand van het energiepark meegenomen kan worden. Gasunie onderzoekt nog mogelijkheden om de mest te transporteren met vaste leidingen in de grond.

Buurt: Het transport per vrachtwagen vormt één van de zorgen van omwonenden. Zij zullen daarom bij de uitwerking van dit thema betrokken worden.

3. Opslag digestaat

Het digestaat dat terugkomt naar het bedrijf zal tijdelijk moeten worden opgeslagen. Vijf van de 19 boeren hebben hiervoor geen voorziening. Ook dit punt moet per bedrijf worden opgelost. Per saldo is er in Wijnjewoude geen overschot aan mest.

4. Diergezondheid

Omdat het digestaat dat de boer terugkrijgt een mengsel is van vergiste mest van verschillende bedrijven is het van het grootste belang dat alle ziektekiemen uitgeschakeld zijn. Daarvoor wordt het digestaat gehygiëniseerd. Dat wil zeggen een uur lang verwarmd tot 70 graden C. Door toevoeging van een zgn. gidsorganisme is aangetoond dat zelfs de kwalijke para-tbc dan uitgeschakeld is. Met deze methode voldoet het digestaat aan de Europese normen.

5. Mestboekhouding

Dit is vooral een extra administratieve last voor de coöperatie. Het heeft geen gevolgen voor de boeren.

6. Bemestingswaarde digestaat

De benutting van stikstof uit digestaat is beter dan uit drijfmest. Verder bevat het digestaat evenveel effectieve organische stof als drijfmest. Een groot voordeel is, dat digestaat niet meer stinkt, dat geeft aanzienlijk minder geurbelasting voor de omgeving.

Met bovenstaande heeft projectleider Harm de Kroon zijn voorlopige opdracht opgeleverd.

Nu is de vraag: Komt de mest beschikbaar? Het is aan u! Houdt hij de boeren voor.

Bespreekpunten, vragen en voorgenomen acties:

Transport: Als de mestput elke 2 weken moet worden leeggezogen om gemiddeld aan 14 dagen oude mest te komen kan dat voor problemen zorgen. Afhankelijk van de putgrootte en de hoeveelheid geproduceerde mest moet er goed gemixt kunnen worden. Het ondernemingsplan houdt rekening met minder mest in de zomermaanden. Hoe verser de mest hoe hoger het rendement, dat pleit voor frequentere aanlevering van mest.

Actie: Per bedrijf zal moeten worden uitgezocht wat de optimale frequentie is. De buurt wordt betrokken bij de transportscenario's.

Opslag digestaat:

Actie: Per bedrijf moet uitgezocht worden hoe de opslag van digestaat gerealiseerd kan worden.

Ook over eventuele investering in opslagcapaciteit moet beslist worden. Gedeeltelijke opslag op de rwzi locatie kan hier ook bij betrokken worden.

Diergezondheid: Hierover zijn geen vragen.

Mestboekhouding: Aan een goed en werkbaar systeem wordt door het ministerie gewerkt.

Waarde digestaat: Provincie Friesland biedt samen met LTO en Van Hall Larenstein een masterclass monovergisting met als centrale vraag Wat doet digestaat voor gewas en bodem. Meer info krijgt men te zijner tijd van Jac Pluis.

Bedrijfsmodel: Van wie wordt de vergister? Het is de bedoeling dat een coöperatie U.A. (zonder aansprakelijkheid) de zeggenschap krijgt over de vergister. Eventueel wordt er een exploitant gezocht. Besluitvorming ligt bij de leden.

Suggestie: Probeer het eerst uit met mest van extern. Dit idee wordt niet positief ontvangen. We doen het met elkaar of we doen het niet, is het motto.

Opmerking overheden:

Vertegenwoordigers van ministerie en provincie benadrukten dat het door Wijnjewoude ontwikkelde concept van collectieve en centrale mono-mestvergisting heel bijzonder en uniek is. Het geeft kleine veehouders de kans om gewaardeerd energieleverancier te worden. Het wordt in samenwerking ontwikkeld en is kopieerbaar waardoor het ook kansen biedt voor de verduurzaming van andere landelijke regio's.

Afronding

Voorzitter Pieter de Kroon benadrukt dat als de boeren "op de trein stappen" naar de volgende halte in het ontwikkelingsproces, er van ze verwacht wordt dat zij vanaf nu ook zelf meewerken om bevredigende antwoorden te vinden op de laatste openstaande vragen.

Op de ultieme vraag 'Wie stapt niet in?' is het stil. En de voorzitter concludeert, dat iedereen dus instapt! Een gerechtvaardigde conclusie, omdat de meeste boeren zich vervolgens opgeven om bij te dragen aan één van de werkgroepen: Transport, Opslag digestaat, Boekhouding, Bemesting. Ook zullen de onderwerpen: verfijning van het ondernemingsplan, subsidie aanvragen, ontwikkeling van het bedrijfsmodel en het leveringscontract uitgewerkt moeten worden.

Conclusie:

Boeren, bestuur WEN, projectgroep mestvergisting en omwonenden gaan vanaf nu met elkaar een definitief plan maken voor de mestvergisting en groengasproductie. Een prachtige uitkomst van een geanimeerde en positieve boerenavond waar met tevredenheid op teruggekeken kan worden.